

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ОПШТИНА БАЧКА ТОПОЛА
ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН ОПШТИНЕ БАЧКА ТОПОЛА
БАЧКА ТОПОЛА

SZERB KÖZTÁRSASÁG
VAJDASÁG AUTONÓM TARTOMÁNY
TOPOLYA KÖZSÉG
TOPOLYA KÖZSÉG HELYI OMBUDSMANJA
TOPOLYA

РЕПУБЛИКА СЕРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ОПШТИНА БАЧКА ТОПОЛА
ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН ОПШТИНИ БАЧКЕЈ ТОПОЛЇ
БАЧКА ТОПОЛЯ

SRBSKÁ REPUBLIKA
AUTONÓMNA POKRAJINÁ VOJVODINA
OBEC BÁCŠKA TOPOLA
MIESTNY OMBUDSMAN OBCE BÁCŠKA TOPOLA
BÁCŠKA TOPOLA

**JELENTÉS
TOPOLYA KÖZSÉG HELYI OMBUDSMANJÁNAK
2023. ÉVI MUNKÁJÁRÓL**

Topolya 2024. márciusa

Cím: 24300 Topolya, Tito marsall u. 30. sz
Telefonszám: 024-715-310 (116 mellék), Fax: 024-715-545, Mobiltelefon: 063-11-09-551
e-mail: nesic.miladin@btopola.org.rs

JELENTÉS TOPOLYA KÖZSÉG HELYI OMBUDSMANJÁNAK 2023. ÉVI MUNKÁJÁRÓL

BEVEZETŐ MEGJEGYZÉS

Az elmúlt években Topolya község Helyi ombudsmanja az előírásoknak megfelelően rendszeresen jelentést nyújtott be munkájáról a Községi Képviselő-testületnek, és ez alatt az idő alatt kialakult egy bizonyos forma, amelynek célja, hogy teljes körű betekintést nyerhessenek e testület munkájába helyi önkormányzatunkban. A jelentés egyik részében számszerű adatokat adtak meg a polgárok folyamodványairól, valamint összehasonlító mutatókat az előző évről annak érdekében, hogy bizonyos területeken figyelemmel lehessen tartani a fejleményeket.

Sajnos az elmúlt éveket a COVID-19 világjárvány, vagyis annak következményei, és mindenekelőtt az illetékes hatóságok intézkedései fémjelezték, amelyek nagy hatással voltak e hatóság munkájára, egyrészt a beadványok száma és formája, valamint azon kérdések jellege, amelyekkel kapcsolatban a polgárok hozzánk fordultak. Külön következményei voltak a terepen, azaz a helyi közösségekbe végzett munkákra, a szakmai képzésekre és egyebekre. Külön következményei voltak a terepen, azaz a helyi közösségekbe végzett munkákra, a szakmai képzésekre és egyebekre.

A fenti okokból kifolyólag ez a jelentés az előző pár évhez hasonló formában készült el, mely sok szempontból eltér az előzőektől, a számbeli adatok bemutatása pedig teljesen más módon történik, különösebb összehasonlítás nélkül az előző évi adatokkal. A fentiek ellenére a helyi ombudsman megpróbálta a jelenlegi körülmények között a lehető legjobban kielégíteni a polgárok és más szervezetek igényeit, és munkáját az új körülményekhez igazítani. Ebben a jelentésben meg fogjuk őrizni az előző időszak néhány szokásos részét, amely különösen a bevezető részre és az illetékességekre vonatkozik, mert a jelentés ezen részei szükségesek a teljes megértéséhez, különösen azok számára, akik először olvasnak ilyen jelentést, vagy akik nem rendelkeznek elegendő ismerettel a helyi ombudsman intézményéről.

BEVEZETŐ

Topolya községben a helyi ombudsman intézményét a Topolya község helyi ombudsmanjáról szóló határozattal (Topolya Község Hivatalos Lapja, 19/5-1. szám) alapították meg, melyet Topolya Községi Képviselő-testülete hozott, A helyi önkormányzatról szóló törvény (Az SZK Hivatalos Közlönye, 2007/129., 2014/83., 2016/10, 2018/47. és 2021/111 számok) és Topolya község Statútuma (Topolya Község Hivatalos Lapja, 2019/5-1. szám) adta jogosultságokból eredően. Meg kell említenünk, hogy Topolya község Szerbiában (vagyis az akkori Szerbia és Montenegró által képezett államközösségben) elsőként vezette be az ombudsman intézményét, illetve eredetileg polgárok védője intézményt (mely elnevezés elméletben és gyakorlatban ma is használatos, az ombudsman, a polgári jogvédő és a polgári jogok védője mellett). Az említett intézményt községünkben Topolya Községi Képviselő-testülete alapította, mely a 2003. március 28-i ülésén meghozta A polgárok védőjéről (ombudsmanról) szóló, 75-1/2003-I. számú határozatát, s még ugyanazon az ülésen meghozták a Topolya község Polgárok Védőjének (ombudsmannak) hivatalba helyezéséről szóló, 02-09/2003. számú végzést, mely 2003.04.01-i hatállyal megkezdte munkáját. Ezzel községünk teljes egészében kimutatta elszántságát oly ellenőrző intézmények alakítása mellett, melyek összhangban állnak a társadalmunkban mutatkozó reformista irányultsággal, s mely célja a demokratikus folyamatok és intézmények további fejlesztése, valamint a polgárok jogai és érdekei felé irányulás. Olyan tény ez, melyet számos összejövetelem hangsúlyoznak, mely összejöveteleket az ombudsman munkájával és ténykedésével, illetve munkaköri kérdéseivel kapcsolatban szerveznek. Olyan tény ez, mely büszkeségünkre válik, másfelől pedig további kötelezettségeket teremt, a tárgyalt intézmény és hasonló társai környezetünkben való ápolását és fejlesztését illetően.

Emellett, magával a Jelentéssel kapcsolatban idéznénk a Topolya község helyi ombudsmanjáról szóló határozat 41. szakaszát, mely szerint: „A polgárok jogvédője évente egyszer, mégpedig legkésőbb

a következő év március 15-ig, jelentést nyújt be az előző évben végzett tevékenységéről, az emberi jogok helyzetéről és a jogbiztonságról, amelyben általánosan értékeli a szervek vagy szolgálatok munkáját az emberi jogok és szabadságok, a kiszolgáltatott csoportok helyzetének védelme, valamint a megfigyelt hiányosságoknak és intézkedéseknek a megszüntetése érdekében. A jelentés adatokat tartalmaz a panaszok számáról és szerkezetéről, a közigazgatási szerv, illetve közszolgálat a lakossággal folytatott munkájának általános értékeléséről, az jogszabályok alkalmazásáról, az észlelt fogyatékoságokról, és ajánlásokat tartalmaz elhárításukra, továbbá bírálatokat és dicséretek tartalmaz egyes közigazgatási szervekre és tisztségviselőkre vonatkozóan. A jelentés tartalmazhatja egyes előírások módosításának vagy meghozatalának indítványozását is, a hiányosságok elhárítása és az igazgatási közigazgatási szervek, illetve közszolgálatok hatékonyabb működése végett. A jelentés tartalmazhat egyéb információkat vagy tényeket is, melyeket illetően a Helyi Ombudsman úgy véli, hogy célszerű, ha a Községi Képviselő-testületnek és a nyilvánosságnak tudomása van”. Emellett egyéb előírásokkal is előírható, hogy a helyi ombudsman egyes kérdésekkel foglalkozzon jelentésében, ilyenek például, a jó közigazgatás kódexe, a tisztségviselők kódexe és egyebek.

HATÁSKÖR

Amikor a Helyi Ombudsman illetékességéről beszélünk Topolya község területén, melyet pedig mindenképpen szem előtt kell tartani, amennyiben a működésről szóló jelentést vitatjuk meg, szükség mutatkozik annak említésére, hogy a Szerb Köztársaságban nincs külön törvény, mely egységes módon szabályozná az ombudsman munkájának és működésének kérdését, hanem minden hatósági szintet külön előírások szabályoznak, s ezek kitérnek az ombudsman intézménye szempontjából lényeges kérdésekre is, így jogrendszerünkben még különbségek is vannak maga az intézmény elnevezésében. A Szerb Köztársaság országos szintjén külön törvényt hoztak a polgári jogvédőről, mely csupán a Szerb Köztársaság szintjén működő Polgári Jogvédő intézményére vonatkozik. Vajdaság AT szintjén meghozták A tartományi polgári jogvédőről - ombudsmanról szóló tartományi képviselőházi rendeletet, mely csupán ezen intézményre vonatkozik, míg az úgynevezett helyi ombudsmanokra A helyi önkormányzatról szóló törvény rendelkezései vonatkoznak, mely azonban csak jogalapot nyújt ezen intézmény megalapításához, míg a továbbiakról a helyi önkormányzati egység képviselő-testület határozataiban kell dönteni. 2012 és 2013 folyamán megindították A helyi önkormányzatról szóló törvény módosítására irányuló eljárást, melyet illetően, az említett terület jelentősebb szabályozását várják, azonban 2018 folyamán elfogadták a helyi önkormányzatokról szóló törvény módosításait és kiegészítéseit, de sajnos az állapítható meg, hogy e területen nem történik jelentősebb előrelépés, mivel a helyi önkormányzati polgári jogvédőre vonatkozó részben a megnevezés módosítására került sor (a „polgári jogvédő” megnevezés helyett a „helyi ombudsman” megnevezés használatos az intézményt illetően), valamint jogilag meghatározza függetlenségét és önállóságát. Ezzel kapcsolatban új határozatot hoztak községünkre vonatkozóan (Topolya Község Hivatalos Lapja, 19/5-1. szám), amelynek 1. szakasza előírja: „E határozattal megalapítjuk Topolya község Helyi Ombudsmanjának intézményét, mint független és önálló szervet, mely védi a polgárok jogait”, azután a 2. szakasza, amely kimondja: „A Helyi Ombudsman önállóan és függetlenül ellenőrzi a polgárok jogainak tiszteletben tartását, meghatározza a közigazgatási szervek vagy közszolgáltatások aktusai, cselekedetei vagy mulasztásai által elkövetett jogsértéseket, ha a helyi önkormányzati egység előírásainak és általános aktusainak megsértéséről van szó.” Jelen határozat rendelkezései értelmében az alábbiak tekinthetők közigazgatási szerveknek és közszolgálatoknak: a községi közigazgatási hivatal, a községi tanács, amikor a közigazgatási eljárásban másodfokú szervként jár el, közszolgálatok, közvállalatok, intézmények és szervezetek, valamint az község által alapított egyéb szervezeti formák (a továbbiakban: közigazgatási szerv, illetve közszolgálat). Polgár fogalom alatt, e határozat értelmében természetes személyeket értünk, akik lehetnek itteni vagy külföldi állampolgárok, valamint belföldi és külföldi jogi személyek, akik jogairól és kötelezettségeiről a közigazgatási szervek, illetve közszolgálatok döntenek. Az 1. bekezdésben említett hatáskörökön kívül a Helyi Ombudsman figyelemmel kíséri a közigazgatási

szervek, illetve a közszolgálatok helyzetét, a jó kormányzás előmozdítása érdekében a község területén, valamint a státútumnak és ezen határozatnak megfelelően kezdeményezi a község jogszabályainak módosítását. A Helyi Ombudsman nem veheti figyelembe a községi képviselő-testület, a községi elnök és a községi tanács munkájával kapcsolatos eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmet, kivéve, ha a közigazgatási eljárásban másodfokú szervként jár el. A Helyi Ombudsman különös gonddal foglalkozik az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmével és előmozdításával. A Helyi Ombudsman működésének alapelvei a jogszerűség, a pártatlanság, a függetlenség és az igazságosság. A Helyi Ombudsman feladatait a székhelyén végzi, és különleges esetekben a székhelyén kívül is elláthatja feladatait, ha az ügy körülményei között azt célszerűnek tartja”. Emellett elkerülhetetlen megjegyezni, hogy a Szerb Köztársaság és Vajdaság AT előírásai szabályozzák az ombudsman viszonyát egyes hatósági szintekkel, mégpedig úgy, hogy ezen viszonyok együttműködésen és a hatáskör megosztásán alapuljanak. Az említett előírásokkal ugyanis meghatározták, hogy az ombudsmanok az illető hatósági szinteken illetékességgel bírnak az igazgatási szervek, szervezetek és közösségek felett, melyeket az illető hatósági szinten alapítottak, ezért amennyiben egy más hatósági szinthez tartozó ombudsmanhoz oly kereset érkezik, mely más hatósági szintű szervet illet, az említett folyamodványt, azonnali hatállyal, az eljárás folytatása végett köteles továbbítani az illetékes ombudsmanoknak. Ennek értelmében külön protokollt írtak alá a tartományi ombudsman és a Vajdaság AT területén tevékenykedő, helyi szintű polgári jogvédők között. Folyamatban vannak a tárgyalások olyan hasonló protokollokról, amelyek minden kormányzati szinten innovatívak lennének. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni azt is, hogy a topolyai székhelyű Szerbiai Ombudsmanok Egyesülete keretében tevékenység indult a helyi ombudsmanokról szóló törvénytervezet kidolgozására, valamint egyéb javaslatokat készített az elfogadandó szabályozásokról annak érdekében, hogy a Szerb Köztársaságban a lehető legmagasabb szinten biztosítsák az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmét. A helyi ombudsmanokról szóló törvénytervezet szövegét a Szerbiai Ombudsmanok Szövetsége készítette el az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, a szerbiai missziója segítségével, amely nagyszámú szakértőt alkalmazott, akik jelentős segítséget nyújtottak a munkában. E Tervezet szövegét az illetékes minisztériumok elé terjesztették azzal a javaslattal, hogy indítsák meg a megfelelő eljárást a fent említett törvény elfogadására.

ERŐFORRÁSOK

Ahogy azt a korábbi években megállapítottuk, a helyi ombudsman számos szakmai továbbképzéssel kapcsolatos tevékenységhez fogott, hiszen ezek a sikeres működés elkerülhetetlen előfeltételét képezik. Bizonyos, szükséges előfeltételek állnak fenn az eltervezett feladatok megvalósítását illetően, s melyek a helyi közösségek végiglátogatására (amelyek a megfigyelt év folyamán sajnos nem valósultak meg, a már ismert okok miatt). Egyéb előfeltételek is teljesültek, mint például: adatbázis létrehozására és használatára, elektronikus nyilvántartásra és kommunikációra és egyebekre vonatkoznak. Emellett, biztosított a jogi előírások, valamint a bírói joggyakorlat és egyebek adatbázisának használata, mely jelentősen előmozdította a tárgyalt szerv munkáját, különösen, amennyiben figyelembe vesszük a polgárok folyamodványai tárgyának igen szerteágazó voltát, illetve az igen széles értelemben vett jogi terület bizonyos kérdéseit, melyekkel kapcsolatban a polgárok e szervhez fordulnak. Szükség mutatkozik az intézmény emberi erőforrásának erősítésére, a már elfogadott aktusokkal összhangban, amely 2024. folyamán megvalósulhat.

SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉS

A megfigyelt időszak folyamán, tekintve, hogy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet, Szerbiai Misszió és a Szerbiai Mediátorok Országos Szövetsége nagy támogatást nyújtott, a korábbi években megszokott külön képzések megvalósításához megteremtődtek a feltételek, habár sokkal kisebb arányban, a korábbiakhoz képest. A szakmai képzés szempontjából kiemelt jelentőségűek azok a tevékenységek, amelyek a Szerbiai Ombudsmanok Szövetségén belüli kommunikáció során zajlottak.

MÁS SZERVEKKEL, SZERVEZETEKKEL ÉS KÖZÖSÉGEKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS

A Helyi Ombudsman igyekezett együttműködés megvalósítani számos szervvel, szervezettel és közösséggel, mindezt pedig ezen intézmény szerepének minél teljesebb megvalósítása érdekében. Az együttműködés elsősorban Topolya Községi Képviselő-testületének, illetve a Községi Közigazgatási Hivatal tisztségviselőire és szerveinek vonatkozott, mégpedig rendes és közvetlen kapcsolatok által, bizonyos kérdésekben. Emellett, együttműködést folytattunk más, Topolya Község által alapított szervezetekkel és közösségekkel is. Itt szintén meg kell említeni, hogy az említett intézmények egyik-másikánál bizonyos gondok állnak fenn, hiszen ezek, habár Topolya Községi Képviselő-testületének alapítói joga alatt állnak, természetüknél, illetve tevékenységükénél fogva, a polgári jogvédő, vagy a felsőbb (VAT, illetve a Szerb Köztársaság) hatósági szint ombudsmanjának illetékességébe tartoznak. Ezzel kapcsolatban megegyezések születtek a fent említett intézményekkel, annak érdekében, hogy az együttműködés sokkal közvetlenebb és hatékonyabb legyen, s mindezt a polgárok megfelelő segítségnyújtása érdekében. Külön jelentősége van a polgárjogok érvényesítése bizonyos kérdéseiben illetékes szervekkel való együttműködésnek, különösen pedig amennyiben veszélyeztetett néprétegekről van szó. Itt elsősorban a belügyi szervekre, a bíróságra, ügyészségre, a szociális védelmi központra, az egészségháza és egyebekre gondolunk. Úgyszintén, az elmúlt időszakban együttműködést folytattunk más szervekkel is, mint például a volt jugoszláv tagköztársaságok ombudsmanjaival, Európai Ombudsman Intézettel és másokkal. A megfigyelt időszakban együttműködést folytattunk az Egyenlőség védelméért felelős biztossal, az Európai Unió küldöttségével, a Vajdaság AP kormányának európai ügyekkel foglalkozó hivatalával és másokkal. Hangsúlyozzuk továbbá a Társadalomtudományi Intézettel, a Kriminológiai és Szociológiai Kutatóintézettel, az Union Egyetem Jogtudományi Karával és másokkal való együttműködést. Az év során Topolya Község Helyi Ombudsmanja a Szerbiai Ombudsmanok Szövetségének főtítkáráként lehetőséget kapott arra, hogy meglátogassa a Bosznia-Hercegovina Ombudsman/Emberi Jogi Ombudsman intézményeit Banja Lukában és Hollandia nemzeti ombudsmanját Hágában.

Külön kiemeljük Szerb Köztársaság teljes területén működő helyi ombudsmanok helyi szintű együttműködését illető tevékenységeket. Az említett tevékenységek keretében legjelentősebb a Szerbiai Ombudsmanok Egyesületének működése. Ezen egyesület Szerbiai Helyi Ombudsmanok Egyesülete néven történő alapításának felvetése a Nagybecskereken tartott közös konferencián, megalapítása pedig a Nišben tartott gyűlésen történt, 2012 folyamán, a Niši protokoll megjelöléssel ellátott külön dokumentum aláírásával. Az említett egyesület alapításának kezdeti indítványozása közösségünkől származik. Az egyesület célja az emberi, polgári és kisebbségi jogok további előmozdítása, ezen intézmények erősítése által. Az említett egyesület megalapítását az EBESZ szerbiai missziója is támogatta s e missziót egyesületünk is elismerte, együttműködő partnerként, az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmét, valamint társadalmunk demokratizálódásának előmozdítását illetően. A megkezdett együttműködést sikeresen folytattuk 2023 folyamán is. A Szerbiai Helyi Ombudsmanok Egyesületével kapcsolatban akadtak nehézségek a bejegyzéssel, de ezt 2016 folyamán sikerült megoldani, amikor formális bejegyzést is végrehajtották. Az egyesület közgyűlésén, melyet 2016. június 8-án tartottak meg Belgrádban, a Szövetség székhelyének Topolyát választották meg, s ezzel elismerték az eddigi törekvéseinket, amelyet ezen intézmény fejlesztése érdekében tettünk, s ezzel egyidejűleg a Szövetség elnökének Topolya község helyi ombudsmanját választották meg. A 2022-es évben megtartották ennek a Szövetségnek a választmányi ülését, ahol megválasztották az új vezetőséget, melynek főtítkárának továbbra is Topolya Község Helyi Ombudsmanját választották meg. A nyilvánosság jobb tájékoztatása érdekében létrehoztak egy külön internetes oldalt, és még újabb és jobb készül. Az említett tevékenységekkel kapcsolatban, javult a Szerb Köztársaság, valamint a Tartományi polgári jogvédővel - Ombudsmannal való együttműködés, amely intézményekben 2023 során új tisztségviselőket választottak meg, s

véleményünk szerint e tevékenység jó irányba mutat, különösképpen pedig szem előtt tartva a tárgyalt intézmények munkáját és működését illető, decentralizációs folyamatok kérdéskörére vonatkozó sugallatokat. Megemlítenénk azt is, hogy ezen egyesületet az illetékes szervek egyenrangú félként ismerték el a Szerb Köztársaságban és Vajdaság Autonóm Tartományban, valamint az emberi jogok védelme érdekében dolgozó egyéb szubjektumok részéről.

Jelentős együttműködést folytattunk az ún. nem kormányzati szektorral. Itt külön kiemeljük a 23. és 24. fejezetre vonatkozó nemzeti egyezményben való részvételt az Európai Unióval folytatott csatlakozási tárgyalásokon, az Emberi Jogok Ügyvédi Bizottságával (YUKOM), valamint más befolyásos civil szervezetekkel koordinálva. Meg kell jegyeznünk, hogy a helyi ombudsman intézményének természetéből kiindulva, több alkalommal valósítottunk meg együttműködést a köztársasági és tartományi szervek területi egységeivel, mégpedig a polgárok bizonyos problémáinak megoldása érdekében, nem várva arra, hogy lefolytassák a hivatalos polgárjog-védelmi eljárást. Ehhez akkor folyamodtunk, amikor úgy ítéltük meg, hogy e mód gyorsabb és hatékonyabb segítséget jelent a polgároknak. Itt szem előtt kell tartani, hogy a helyi ombudsman intézménye nem közigazgatási jellegű, illetve, hogy a dolgok természetéből fakadóan tájékozott a tekintélyvel való ráhatásban is, s ezáltal a polgárok és az egyes tárgyakban eljáró szervek segítségével is. Itt különösen szem előtt kell tartani, hogy a helyi ombudsmannak lehetősége van hogy egyes esetekben a megítélése szerint szükséges eljárást folytassa le, hogy a polgároknak a lehető legjobb módon segítsen jogaik védelmében illetve érdekeik érvényesítésében, s hogy a helyi ombudsmannak külön jogosítványa van, a többi ellenőrző szervtől eltérően, hogy a törvényesség és szabályosság mellett felbecsülje az illetékes szerv eljárásának eredményességét, s úgyszintén a végzést melyet az adott esetben az illető szerv meghozott. Ez különösen azt jelenti, hogy abban az esetben is, ha az illetékes szerv teljesen törvényen alapuló és szabályos végzést hozott, ezen illetékes szerv eljárása felülvizsgálható, annak tekintetében, hogy az illető megoldási mód legjobb volt-e, illetve a polgár érdekét, jogát megvédték-e vagy az adott körülmények között jobb módszer is akadt volna a polgár igénylésének kielégítésére, jogának védelmére. Ezen szabály teljesen összhangban áll a „jó közigazgatás” elveivel, mely, mint elv, egyre inkább talál elfogadásra előírásainkban, s mely utasítja az igazgatási szerveket, hogy a törvénnyel összhangban álló s szabályos eljárás mellett, ügyelniük kell arra, hogy a polgárok jogait a lehető legjobb módon megvédjék és érvényesítsék. Külön kiemeljük, hogy az Községi Képviselő-testület hatályos határozata jogi előfeltételt teremtett a helyi ombudsman ilyen típusú munkájához. Az említett terület helyzetének javítása érdekében nagy jelentősége van a hivatalnokok és közalkalmazottak kódexének, amely a nyilvánosság számára is elérhető Topolya község hivatalos honlapján. Különösen meg kell jegyezni, hogy a polgároknak szem előtt kell tartaniuk, hogy az ombudsmanni intézményhez való fordulás nem helyettesíti az illetékes hatósághoz való fordulást egy adott ügyben, például fellebbezés, panasz vagy egyéb esetben.

Az említettek mellett, együttműködést folytattunk más jogi személyekkel is, mely megmutatkozik a Topolya Községi Képviselő-testületével, illetve az említett testület által alapított szervezetekkel, szervezetekkel és közösségekkel, emellett az e képviselő-testület által választott, hivatalba helyezett és kinevezett személyekkel folytatott együttműködésből. Itt elsősorban ki kell emelni a községi elnökkel, Községi Képviselő-testület elnökével és a Községi Tanács tagjaival való együttműködést. Úgyszintén jelentős a Községi Közigazgatási Hivatal vezetőjével, illetve e hivatal szervezeti egységeinek vezetőivel folytatott együttműködés, mégpedig bizonyos műveleti kérdések megoldását illetően. A megfigyelt időszakban sajnos a helyi közösségekkel való együttműködés, amelyek közül a jelentési időszakban tíz helyi közösség bekerült a helyi ombudsmannal való együttműködés programjába, nem sikerült a tervek szerint megvalósítani, de olyan esetekben kapcsolatban voltunk, amikor az emberek segítséget kértek és a helyi közösségek közvetítettek ezekben a tevékenységekben. A fennmaradó helyi közösségek számára kezdeményezést indítottunk, hogy őket is bevegyük a közös tevékenységekbe nemcsak a helyi ombudsman munkájának kérdésében, hanem azon túl is, a polgármester tanácsosával együttműködve. Eddig felajánlottuk számukra az ingyenes jogi tanácsadás és mediációs szolgáltatásokkal kapcsolatos

együttműködési lehetőségeket. Együttműködés terén külön jelentősége van a Szerb Köztársaság polgári jogvédőjével és a tartományi polgári jogvédővel - ombudsmannal való együttműködésnek.

Topolya Község Vagyonjogi Ügyészsége munkájával kapcsolatban megállapítjuk, hogy e szervvel kapcsolatos szervezési problémák és problémák miatt nem tudtuk az elvárt vagy megfelelő szintű együttműködést megvalósítani, ezért ennek a kérdésnek a megoldása fontos az elkövetkező időszakban, illetve községünk és azon túli polgárok jogainak védelme érdekében.

A megfigyelt időszakban Szabadka Alapfokú Bírósága - Topolya bírósági egysége különleges feltételeket biztosított a mediációra a bírósági egység helyiségeiben, valamint Szabadkán a Szerbiai Gazdasági Kamara szervezeti egysége is helyiséget és egyéb feltételeket biztosított a közvetítéshez, elsősorban a gazdasági viták területén. Sajnos a vizsgált időszakban Topolya községben az engedéllyel rendelkező mediátorok nem hosszabbították meg engedélyüket, de megegyeztek abban, hogy ezt a lehető leghamarabb meg kell tenni, különös tekintettel a közelgő jogszabályi változásokra, amelyek nagyobb jelentőséget biztosítanak a mediációnak. Ennek során szem előtt kell tartani a Községi Képviselő-testület külön határozatait a Mediációs Központ megalakításáról, ahol a helyi ombudsman feladata a központban végzett tevékenységek koordinálása.

A megfigyelt időszak alatt fontos áttekinteni a jogsegélyző szolgálat működését, valamint azon intézményekét, amelyek az egészségügyi szolgáltatásokat igénybevevő felhasználókra irányul. A jogsegélyszolgálat működése nagy jelentőséggel bír a polgárok jogainak védelme szempontjából, mivel sok esetben a polgári jogok védelme csak az illetékes hatóságoknál történő megfelelő beadványok útján valósítható meg, és ha ez nem így történik, akkor a polgárok jogainak védelme nem lehetséges. Ez különösen fontos azon nagyszámú polgár számára, akik nehéz pénzügyi helyzetben vannak, és nem tudják fizetni az ügyvédi szolgáltatásokat. Azonban ilyen ügyekben a végrehajtó szakmai alkalmazása mellett is két problémával szembesültünk, amelyek a gyakorlatban léteznek. Elsősorban, a többéves erőfeszítések mellett 2018 folyamán hozták meg az új Jogsegélyezésről szóló törvényt, így a gyakorlatban még több meghatározatlan kérdés merül fel, amelyek kapcsán még nem dolgoztak ki konkrét megoldásokat a gyakorlatban. Másrésztől községünk jogi segítségnyújtási szolgálata bizonyos beadványokat nyújt be bizonyos eljárásokhoz a bíróságok előtt, de nem tud részt venni ezeken az eljárásokon, ezért az ilyen szolgáltatásokat igénybe vevő polgárok nehéz helyzetbe kerülnek, mert részt kell venniük a folyamatban, és nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel az eljárással kapcsolatban. és így egyenlőtlen helyzetbe kerülhet a perben részt vevő másik felekkel szemben, aki képes ügyvédet alkalmazni, s mivel ismeri az eljárások szabályait, ezt kihasználva előnyben részesülhet, még abban az esetben is, ha ebből az okból elveszítenek egy olyan pert, amelyben sikert reméltek. A régi latin mondás szerint, „A törvény nem ismerete nem mentesít a felelősség alól!”, s ez ma is érvényes, és a példákat azért említjük meg, hogy bemutathassuk, hogy például a nyelvhasználati, vagy szakértő alkalmazásának szabályait nem ismerők könnyen kedvezőtlen helyzetbe kerülhetnek ezeknek az információknak hiányában.

Az egészségügyi ellátást igénybe vevők jogainak védelmére létrehozott intézmények (egészségügyi intézményekben és a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap keretein belül is egyaránt) tekintetében megjegyezhető, hogy a jogszabályok változása ellenére ez a védelmi forma még nem alakult ki, ami abból következethető, hogy napi rendszerességgel találkozunk olyan polgárokkal, akik panaszt tesznek az egészségügyi intézmények munkájára, a páciensek jogainak és egészségbiztosítási kedvezményezettjeinek ügyeivel megbízott jogvédelmi intézmények megkeresésének száma szinte elhanyagolható. Meg kell jegyezni, hogy ezzel kapcsolatban a lehető leghamarabb szükséges a jogszabályok módosítása, amely megfelelő védelmet biztosítana ezen állampolgárok számára.

A MUNKA SORÁN VÉGZETT TEVÉKENYSÉGEK

2023-ban a polgárok száma, akik a helyi ombudsmanhoz fordultak jogok megvalósítása, illetve az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelme, illetve érdekek érvényesítése érdekében, az előző három évekhez képest magasabb volt. Nagyszámú polgári keresetet nyújtottak be tanácsadás iránt, mégpedig arról, hogy mi módon, illetve mely szervnél érvényesíthetők bizonyos jogok, illetve ezen jogok védelme.

Ilyen esetekben konkrét megoldásokra tudtuk őket utalni. Szerintünk ez különösen jelentős, hiszen úgy hisszük, a polgárok tekintetbe vették figyelmeztetésünket, mely szerint komolyabb jogviszonyok létesítése előtt szükséges a megbeszélés és a jogaikról, kötelezettségeikről szóló tájékoztatás igénybevétele, mielőtt az említett viszonyokat létesítik, s aláírásukkal a meghatározott kötelezettségeket vállalják. Itt elsősorban azon eseteket emelnénk ki amikor a polgárok könnyelműen kötelezettséget vállaltak váltókezesként, illetve szolidáris jótállást tettek, s mikor pedig néhány ezer euró értékű összegekről volt szó, vagy más hasonló esetekben. A keresetek jelentős hányada a munkaviszonyból eredő jogok érvényesítésével állt kapcsolatban, ahol a helyi ombudsmannak nincs közvetlen hatásköre, de módjában áll a polgárokat felvilágosítani arról, hogy hol és mi módon próbálhatják jogvédelmüket érvényesíteni, emellett, úgyszintén lehetőség nyílt a polgári jogvédő szolgálatainak felkínálására a közvetítés, illetve mediáció terén. Ezzel összefüggésben külön előnyt jelent ezeknek a többnyire sikeresen végződő problémáknak a mediációs eljárásban történő megoldása, a probléma viszont az, hogy a mediatori engedély lejárt, de most a megújítási folyamat zajlik. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a közvetítés (mediáció) eljárása eredménnyel jár, mely különösen kitűnik azon esetekből, mikor a polgárokat, a bankok működésére tett panaszok ügyével kapcsolatban a Szerb Nemzeti Bankhoz irányítottuk, mely mediációs eljárás által sikeresen védte meg a polgárok jogait, a polgárok és a bankok közvetlen megegyezése folytán, hiszen a Szerb Nemzeti Bank is csupán közvetítőként lépett fel.

A munkaviszonyból eredő kérdésekkel kapcsolatban, külön gondot jelent az alkalmazottak jogainak elégtelen ismerete, s hogy többek között, nem tesznek különbséget a hivatalos levél vételének igazolása és az új jogviszony alapítása vagy új jogi helyzet felmerülése között. A megfigyelt periódusban többször is fellebbezés érkezett a munkaviszony megszüntetése kapcsán, de mindezek az ügyek egy bizonyos időre történő felmondással kapcsolatosak voltak, és nem volt alapja ezeknek az eseteknek az adott keretek között történő felülvizsgálatára, kivéve azokat az eseteket, amikor a várandós nőt a munkaviszony meghatározott időtartama alatt a kikötött idő lejártá után elbocsátják, amire jogszabály nem tesz lehetőséget. Ami a keresetek jellegét illeti, ennek részletes bemutatását közöljük e jelentés táblázatos részében, melyből részletesen áttekinthetők a helyi ombudsman múlt évi munkájának bizonyos szempontjai, figyelembe véve a bevezető megjegyzést. Az említettek mellett, ki kell hangsúlyoznunk, azt is, hogy a helyi ombudsmanhoz benyújtott minden kereset bizalmi alapon történik, s hogy e keresetek nem nyilvánosak, vagyis az ezekről szóló adatok nyilvánosan nem elérhetők. A polgárok folyamodásának kérdésében, az elmúlt időszakban észrevettük, hogy a polgárok jelentős részének gondjai támadtak jogaik érvényesítése vagy védelme körül, elsősorban amiatt, hogy bizonyos ügyletekbe, cselekményekbe bonyolódtak (mint például nagyobb értékű, ingó vagy ingatlan vagyoni adásvétele, gazdasági társulások alapítása, egyéb szerződések és egyebek) s ezt megelőzően alaposan nem tanulmányozták át az összes, illető ügylethez kötődő elemet, s különösen, hogy nem fordultak szakemberhez (elsősorban ügyvédhez, vagy más tanácsadó szolgálathoz). Gyakran megtörténik, hogy az említett ügyletek lebonyolítása közben bonyodalomra kerül sor, tényszerű formában, vagy éppen amiatt, hogy az egyik fél megpróbálja kijátszani a másik felet, de ekkor a polgár már nem képes jogának bármilyen védelmére, illetve amennyiben léteznek lehetőségek a jogvédelemre, akkor mégis olyan eljárásokról van szó, melyek hosszadalmasak és melyek végkimenetele bizonytalan, különösen a bekövetkezett kár anyagi jóvátételét illetően. Emellett, az említett eljárások jelentős anyagi kiadásokhoz kötődnek. Ez csak arra mutat rá, hogy sokkal többet kell fáradoznunk a polgárok jogvédelmi képzésén, melyet már meg is kezdtünk, a helyi és regionális jellegű médiában való többszöri fellépés során, mely médiát külön dicséret illeti, hiszen minden tekintetben nyitottságot mutattak a helyi ombudsmannal való együttműködés iránt, mégpedig számos beszélgetés és különleges tematikus műsor által, melyek célja a polgárok megismertetése a helyi ombudsman munkájával. A helyi ombudsman képviseltsége a helyi médiumokban minden formában jelen volt, vagyis a rádióban, tévében és írásos formában is.

Ami az ombudsman egyes kérdésekben kifejtett munkáját illeti, mint ahogy ezt előre jeleztük, sugalltuk, a polgárok folyamodásának legjelentősebb kérdései szociális kérdések területen merültek fel, mégpedig egyfelől az említett területhez szorosan kötődő kérdések, mint a szociális védelem terén

szavatolt jogok megvalósítása, például szociális juttatások, nyugdíj- és egészségbiztosításból eredő jogok és hasonló, másfelől az illető területhez közvetetten kötődő kérdések, melyek azonban közvetlen kapcsolatban állnak a munkajoggal, családjoggal vagy egyébbel. Különösen megfigyeltük, hogy ezen jogok egy részének érvényesítése igen körülményes, illetve, hogy az elkövetkező időszakban arra kell törekednünk, mégpedig a jogszabályok módosítása által, hogy a segélyezési rendszert előmozdítsuk, melyet hatékonyság mellett főként gyorsaság jellemezne, hiszen a régi népi közmondás (a Római jogban is megtalálható) is úgy tartja: „kétszer ad, ki gyorsan ad”. Az említett törekvések keretében, úgy véljük, hogy 2023 folyamán lényeges tevékenységeket folytattunk a Jó Igazgatás, valamint a Köztisztviselők és a közalkalmazottak magatartási Kódexében foglaltak végrehajtásán, mely környékünkön azon alapok egyikét szolgáltatná, melyeken tovább épülhetnének a helybeli közösség polgárjogok megvalósítását illető működésének új viszonyai és új hozzáállása.

Fontos kiemelni, hogy a polgárok a megfigyelt időszakban szinte kizárólag szóban, azaz közvetlenül fordultak, és az írásbeli keresetek száma, beleértve az elektronikus formát is, elenyésző. A polgárok közvetlenül Topolya Község Helyi Ombudsmanjának irodájában, a Tito marsall utca 30. szám alatt fordulhattak a Helyi Ombudsmanhoz, a helyi közösségekben pedig további intézkedésig elhalasztották a munkát, amíg nem teremtődnek meg a feltételek az ilyen típusú együttműködés megújításához, mely tevékenységet idén év végén kezdtük meg.

A tárgyalt időszakban, azaz 2023 folyamán történt folyamodványokat illetőleg, az alábbi adatokkal szolgálhatunk:

A megkeresések száma

Személyes	Csoportos	Jogi személyek	Összesen
531	2	3	536

Az említett adatokból összegezhető a jogvédelemért folyamodók száma, egyes csoportok szerint, melyek jogvédelemért folyamodtak, és ez a szám érezhetően magasabb, mint a világvárvány előtti időszakban. Itt szükség mutatkozik annak említésére, hogy a tárgyalt időszakban a helyi ombudsman intézményéhez az említettél több polgár, illetve jogi személy fordult, de csupán azon folyamodványokat vettük nyilvántartásba, melyek a polgárjogok védelmére vonatkoztak, mégpedig amennyiben az adott ügyben már kérdésessé vált az eljárás megindítása, vagy a körülmények alapján lehetett megítélni, hogy az adott ügyben megoldhatónak tűnik, vagy lehetséges eljárást indítani a polgárjogok védelmére. Csakis azon kereseteket vettük nyilvántartásba melyek meghatározott eljárást követeltek, s a jogvédelmet illető, egyszerű tanácsadást vagy utasítást nem jegyeztük. Megjegyeznénk, hogy a folyamodványt benyújtó személyek legnagyobb része Topolya helyi közösség lakosa, s hogy lényegesen kisebb a községünk más helységéből származók száma, a továbbra is fennálló körülmény, hogy a polgárok helyi közösségek székhelyén történő fogadásának gyakorlata nem újult meg, valamint egyéb körülmények miatt. A keresetek jellegének, illetve a jogvédőhöz folyamodó polgárok keresetei tartalmának kérdésében, elsősorban kötelesek vagyunk megemlíteni, hogy még nincs egységes módszere az illető területnek, emellett, hogy a keresetek nagy része igen különleges, úgyhogy nehéz besorolni. Értesüléseink szerint, folyamatban van az egységes adatfeldolgozó rendszer felállítása, mely az előttünk álló időszakban lehetővé teszi a különböző hatósági szintek ombudsmanjaihoz forduló személyek adatainak összehasonlítását, s emellett a keresetekkel kapcsolatos adatok feldolgozását, illetve jellegük és tárgyaik szerinti csoportosítását. E módszer lehetővé tenné a községek és városok erre vonatkozó adatainak összehasonlítását és az említett jelentések mélyebb elemzésének lehetőségét.

Ami a tárgyalt időszakot illeti, tartalmukat tekintve, a keresetek az alábbiakra vonatkoztak:

A megkeresések tartalma alapján 2022

Általános jellegű szociális védelem	83
Vagyoni jogviszonyok	51
Munkaviszony	25
Családon belüli erőszak	9
Megbeszélés, segítség, együttműködés	58
Közrend és közbiztonság	4
Társadalombiztosítási járulék	38
Kommunális kérdések	83
Válás, gyermektartás és láthatási jog	61
Adók	107
Nyugdíjak	17
ÖSSZESEN	536

Amennyiben párhuzamot vonunk a kiemelt kérdések között, melyeket a keresetek tárgyát képező, egyes területekről való, minél világosabb képalkotás végett emeltünk ki, szembetűnik, hogy a keresetek legnagyobb része a szociális helyzethez és a polgárok szélesebb fogalomkörbe tartozó gondjaihoz kötődik. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a helyi ombudsmanok munkája igen specifikus, s hogy a munka elemzésekor nem alkalmazhatók azon módszerek és osztályzások, melyeket más állami szerveknél vagy testületeknél használnak.

GYAKORLATI PÉLDÁK

2023 folyamán számos polgár fordult hozzánk segítségért, emberi, polgári és kisebbségi jogának megvalósítása vagy védelme végett, ezért ezzel kapcsolatban közvetlen tevékenységet fogantatosítottunk a jogvédelem végett, vagy az eset körülményeiből eredően, az ügyfeleket más, illetékes intézményhez utasítottuk. Szakmai gyakorlatunk, s meggyőződésünk szerint, hogy a jogvédői működésről szóló jelentésnek csupán a tények és adatok pusztá felsorolására kéne szorítkoznia, idézni kívánunk néhány jellegzetes példát, melyek segítséget nyújtanának abban, hogy a Községi Képviselő-testület, s ezáltal a polgárok egésze megismerkedjen a fenyegető veszélyekkel, illetve helyzetekkel, melyek veszélybe sodorhatják jogaikat. E példák segíthetnek s felismeréshez juttathatnak a tényszerű helyzetekben való helyes eljárást illetően. Tekintettel intézményünk munkájára és működésére, mely munkája első sorban a hozzánk forduló személyek bizalmán alapul, ezért e példákat személyes adatok feltüntetése nélkül vagy más egyéb adatok meghatározása nélkül adjuk közre, amelyek alapján ami alapján következtetni lehetne a személy kilétét illetően. Illetve azt a személyt fel lehetett ismerni. Megjegyeznénk, hogy figyelembe kell venni, hogy a megadott egyedi példák általánosak, de részben olyan tényeken alapulnak, amelyek nagyobb számú esetre vonatkoznak.

- 1. sz. példa

Egy hölgy keresett meg minket a Szerb Villanygazdaság közvállalattal szembeni tartozás ügyében. Ugyanis még korábban eladta a házat, amelyet elhunyt szüleitől örökölt. A hagyatéki tárgyalást követően az említett ingatlanra tulajdonjogát szabályszerűen bejegyezte, valamint az ún. rezsire, azaz

villany, víz és egyebekre vonatkozó változásokat is átjegyeztette, ami azt jelenti, hogy azóta a nevére és az örökölt ingatlan címére érkeznek a számlák. Az ingatlanértékesítési szerződésben az szerepelt, hogy a vevő a kataszteri bejegyzésen túl a kommunális kötelezettségeket is átjegyezteti a nevére. Azonban ezt a vevő nem tette meg. Mivel a számlák továbbra is az ő nevére érkeztek, illetve a szülői ház címére kézbesítették, addig nem tudott a problémáról, amíg meg nem kapott egy végrehajtási javaslatot az állami végrehajtótól, ahol a villanyfizetési kötelezettségen túl megkapta a kamatfizetési kötelezettséget és az összes végrehajtási költséget is. A hölgyet eligazították, hogyan próbálja meg védeni a jogait, de ez a példa jól mutatja, milyen fontos ilyen esetekben ellenőrizni, hogy az ingatlan vevője teljesítette-e a szerződésben vállalt valamennyi kötelezettségét, mert különben sok költségnek, kellemetlenségnek, zaklatásnak lehet kitéve az előző tulajdonos, vagyis az eladó.

- 2. sz. példa

Egy állampolgár azzal a kérdéssel fordult hozzánk, hogy régóta gondozza idős és beteg hozzátartozóját. Kezdetben ez a gondozás a hozzátartozója szükségleteihez szükséges legalapvetőbb élelmiszerek beszerzésével kapcsolatos kisebb kötelezettségekre vonatkozott. Az idő múlásával azonban rokona egyre összetettebb igényeket támasztott vele szemben, amelyek rokonának teljes körű ellátásához kapcsolódnak. Rokonának van egy lánya, aki külföldön él, és az polgár felvette vele a kapcsolatot, hogy megegyezzen az egész helyzetre illetően. Ígéretet kapott rokona lányától, hogy megtéríti a felmerülő költségeket, és azt is, hogy a munkájáért, vagyis az édesanyja gondozásáért fizetnek. A lány azonban az ígéret ellenére nem jött el édesanyjához, később pedig nem jelentkezett a telefonhívásokra sem. Az adott helyzetben felvetette a hozzátartozók gondozásáért járó térítmény kérdését. Mivel konkrét megállapodása, bizonyítéka nem volt az egész helyzetre vonatkozóan, nem tudja megfizettetni, mert a hozzátartozó vitatja, hogy a fizetésről megállapodás lett volna. Ráadásul a hozzátartozó nem hajlandó életre szóló tartási szerződést kötni a minket megkereső polgárral. Ez a példa azt mutatja, hogy minden esetben rögtön az elején meg kell határozni a kötetendő viszonyokat, mert később csak félreértések, bonyodalmak adódhatnak. Ezen túlmenően itt kell megemlíteni, hogy az polgárok egy része abban a tévhitben él, hogy tanúkkal vagy más bizonyítékokkal megerősítheti az eltartás megtörténtét, és ennek alapján jogot szerezhet az eltartott vagyonához az eltartott halála után. Az élethosszig tartó tartási szerződés szigorúan formális szerződés, és ha a forma nem teljesül, a viszony semmilyen módon nem erősíthető.

- 3. sz. példa

Függetlenül attól, hogy a korábbi években is foglalkoztunk hasonló esetekkel, a hasonló helyzet miatti fellebbezések nagy száma miatt ebből az alkalomból egy olyan példát szeretnénk kiemelni a tulajdonosi jogok átruházásával kapcsolatban, amely nem valósul meg a törvényben előírt módon. Itt egy gépjármű eladásával kapcsolatos példával foglalkozunk. Számunkra tisztázatlan okokból és indítékokból a gyakorlatban nagyon sok olyan eset fordul elő, amikor a gépjármű tulajdonjogát a jogi forma betartása nélkül szállítják át az polgárok. A jármű szinte csak átadásra kerül az „új tulajdonosnak”, aki a vételárat teljes egészében megfizeti. Később azonban, amikor a regisztráció lejárt miatt nyilvántartásba kell venni a járművet, az „új tulajdonos” felkeresi az előzőt, ekkor derül ki, hogy az előző tulajdonos meghalt vagy külföldre költözött, és a helyzetet rontja, hogy a címét vagy a telefonszámát nem lehet megtalálni, elérni. A korábbi tulajdonos halála esetén lehetőség van annak a járműnek az örökösének meghatározására, akivel megkötik a hatósági és jogi szerződést, de bonyolódik a probléma, ha az örökösök ezt nem akarják megtenni. Továbbra is fennáll annak bírósági eljárásban történő megoldásának lehetősége, de ez hosszadalmas és költséges, ráadásul a bírósági eljárás kimenetele sem teljesen ismert. A második említett esetben, vagyis ha az előző tulajdonos külföldre ment és nem ismert a címe, nem is lehet vele kapcsolatba lépni, gyakorlatilag nincs lehetősége a polgárnak jogait és érdekeit megvédeni. Meg kell ismételnünk, hogy a polgárok ilyen magatartása teljesen tisztázatlan és ésszerűtlen, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a jogszerű tulajdonjog átruházásával kapcsolatos költségek nem magasak, vagyis az eladásra került jármű értékéhez képest elviselhetőek.

- 4. sz. példa

A polgár egy bizonyos tárgy megvásárlása iránt érdeklődött, de úgy vélte, jobb lenne, ha használtan szerzi meg azt a terméket, mert az kielégíti az igényeit, és szem előtt tartva, hogy megfelelő minőségű és használtként is használható cikkről van szó, és mint ilyen lényegesen olcsóbb, mint egy új. Az interneten, az egyik közösségi oldalon keresztül talált megfelelő ajánlatot, amely szerinte jó ajánlat volt, ezért telefonon egyeztetett az eladóval a vásárlásról. A terméket futárszolgálaton keresztül kézbesítették neki, amikor kiszállításkor kifizette a kért összeget, de a csomagot otthon felbontva látta, hogy a termék egyáltalán nem az, amit rendelt, hanem egy teljesen eltérő tulajdonságú, ill. amelynek értéke jóval alacsonyabb, mint a megrendelt tárgy értéke. Tekintettel arra, hogy természetes személytől történő vásárlásról van szó, a fogyasztóvédelemre vonatkozó jogszabály megfelelő rendelkezései nem alkalmazhatók, továbbá nem volt bizonyítéka az eladóval kötött megállapodásra, így jogainak és érdekeinek bírói védelme is kérdéses. Valószínű, hogy az eladó az adott helyzetben tisztában volt ezekkel tényekkel, ezért megtagadja a visszatérítést vagy bármilyen más kártérítést a megtevesztett vásárlótól.

- 5. sz. példa

Egy családi lakóépületnek a körülmények együttese miatt többen tulajdonostársává váltak. Tekintettel arra, hogy az épületet ezen személyek közül senki sem kívánta saját szükségleteire használni, a tulajdonostársak többsége célszerűnek tartotta az ingatlan értékesítését, és tulajdonostársként az adásvétel költségeinek rendezése után részesedésük arányában megosztják a realizált árat. Elsősorban szem előtt tartották, hogy az épület milyen állapotban van, vagyis sürgős javítást és magas fenntartási költséget igényel. Az egyik tulajdonostárs azonban nem hajlandó egyetérteni a többi tulajdonostárs álláspontjával, így kedvezőtlen helyzetbe kerülnek. Ebben az esetben van lehetőség az ingatlan bírósági úton történő értékesítésére, vagyis a vagyontöbbség felosztására. Figyelembe kell venni, hogy senkit nem lehet rákényszeríteni arra, hogy a vagyontöbbség részese legyen, ha nem akarja. Itt azonban meg kell jegyezni, hogy a bírósági adásvétel a tulajdonostársak számára kedvezőtlenebb (a speciális költségek miatt, illetve annak a valószínűsége miatt, hogy az elért ár a szabad adásvételnél elérhető lehetséges ár alatt lesz), így sokkal jobb és célszerűbb, ha a tulajdonostársak megegyeznek az adásvételben, amihez a mediációs eljárás a legalkalmasabb. Ugyanakkor fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a tulajdonostársak esetében az esetlegesen felmerülő kockázatokat is a tulajdonostársak viselik, különösen akkor, ha az ingatlannal kapcsolatos esemény (fal vagy tető bontása és a szomszédok, illetve a közelben tartózkodók személyében, vagyonaiban okozott kár), mely esetben a tulajdonostársak a tulajdonrészük arányában felelősek a kárért.

6. sz. példa

Egy polgár keresett minket a lánya gyermektartásdíjának kifizetésével kapcsolatos problémája miatt, aki a válás után édesanyjával, azaz volt feleségével él, ahogyan azt egykor a bírósági határozat is megállapította. A polgár azt állította, hogy lánya már nagykorú, de már nem jár iskolába, vagyis nem vesz részt rendszeres oktatásban. Bizonyítékot nyújtott be munkáltatójához, amellyel igazolni kívánta, hogy már nem áll fenn ez a kötelezettsége, de a munkáltató elutasította azt a kérelmét, hogy a bírósági döntés értelmében ne vonják le a munkabéréből a tartásdíj összegét. A polgárt arra utasítottuk, hogy éljen jogával a bíróságon, ahol közölni kell, hogy kötelezettsége megszűnt, és a munkáltató nem jogosult arra, hogy ne a rá rótt kötelezettsége szerint járjon el. Itt kell megjegyezni, hogy a legújabb törvényi megoldások külön bűncselekménynek tekintik a gyermektartásdíj fizetésének elkerülését. A tartási kötelezettséget a bíróság határozatának megváltoztatásáig a megállapítottak szerint kell teljesíteni, és ezt azért fontos megjegyezni, mert a körülmények megváltozása esetén (nagykorúvá válás, rendszeres oktatás megszűnése, ha a tartásdíjfizető munkanélkülivé válik vagy szociális rászorult állapotba kerül) a bírósághoz kell fordulni, amely az újonnan megállapított tényállás alapján módosítja korábbi határozatát.

7. sz. példa

Egy polgár egészségügyi problémáival, azaz helyzetével kapcsolatban keresett meg bennünket, amellyel kapcsolatban az ápolási segélyre való jog gyakorlása iránti eljárás megindítását kérte. Kezelőorvosa javaslatára megfelelő szakorvosok megvizsgálták, állapotáról megfelelő dokumentációt készítettek, amelyet intézkedés céljából továbbítottak az illetékes szakbizottsághoz. Egy idő után meghívást kapott, hogy jelenjen meg a bizottság előtt, de azt állítja, hogy nem hallgatták meg kifejezetten, és részletesen szeretne volna elmagyarázni a helyzetét. Később olyan Végzést kapott, amely elutasította kérelmét, azaz nem ismerte el az ápolási segélyre való jogát. Egy barátja segítségével fellebbezést nyújtott be a döntés ellen, amelyben részletesen leírta, hogy milyen problémái vannak, és hogyan nem tud normálisan végezni tevékenységeit, és amelyhez úgy véli, hogy jogot kell biztosítani az ápolási segélyhez. Fellebbezését elutasították. A polgár konzultációra jött hozzánk a helyzettel kapcsolatban. Elmagyaráztuk neki, hogy a panasz benyújtásakor az elsőfokú bizottság Megállapítása, Értékelése és Véleménye (NOM) című dokumentumára kellett volna hivatkozni, ahol pontosan le volt írva, hogy melyik dokumentációt vették figyelembe, mit tartalmaztak és hogyan értékelték. Nem vezethetett sikerre az a szándéka, hogy szóban forduljon a bizottsághoz, és kifejtse problémáit anélkül, hogy a dokumentációból és értékelésekből konkrétan kifejtette volna az álláspontokat, hogy téves és hiányosan megállapított tényállás vagy eljárási hiba történt-e. A panaszokkal kapcsolatos szubjektív érzés nem lehet a döntés alapja egy olyan eljárásban, ahol a joggyakorlás feltételei egyértelműen és részletesen megfogalmazottak. A törvényi és rendeleti feltételeknek minden tekintetben meg kell egyeznie az orvosi dokumentációban foglaltakkal. Tágabb értelemben ez a helyzet hasonlít a bírósági határozathoz, amikor a felperesnek valódi bizonyítékokkal kell rendelkeznie állításaihoz, amelyek egyértelműen minden kétséget kizáróan pozitív döntéshez vezetnek. A polgárok gyakran abban a tévhitben élnek, hogy a bíróság kötelessége bizonyítékot keresni állításaik alátámasztására, amelyről meg vannak győződve, hogy ez az egyetlen igaz igazság.

- internetes csalások

Sajnos, és függetlenül attól, hogy már több jelentésben is visszamenőleg foglalkoztunk ezzel a kérdéssel, a megfigyelt időszakban végzett eljárások azt jelzik, hogy még mindig sok olyan eset áll fenn, amely arra utal, hogy ismét fel kell hívnunk a figyelmet erre a problémára. Ezúttal egy olyan kérdéssel akarunk foglalkozni, amely régóta jelen van a társadalmunkban, és amelyről azt gondoltuk, hogy lassan eltűnik, de sajnos bizonyos jelzések alapján arra a következtetésre jutunk, hogy ez a jelenség a gyakorlatban még mindig jelen van, illetve, hogy a jelen probléma egyre növekedik és egyre több esettel találkozunk. Topolya község ombudsmanja is időnként (hetente többször) olyan üzeneteket kap interneten keresztül, amelyek csalásra utalnak (úgynevezett phishing, azaz adathalászat). Ráadásul azok a személyek, akik bedőlnek ezeknek a csábító ajánlatoknak, legtöbbször hallgatnak a történekről, még a családjuknak sem merik beismerni, hogy csalás áldozatává váltak, nemhogy az illetékes szervekhez forduljanak. Sajnos, legtöbbször szinte lehetetlen a csalók nyomára bukkanni, csakúgy annak a pár ezer eurónak vagy dollárnak, amely ily módon eltűnt. Mindezek alapján úgy véljük, hogy érdemes ismét foglalkozni e jelenség néhány részletével, különösen, mivel a csalók (leggyakrabban olyan távoli államokban fordulnak elő, amelyekben a jogbiztonság messze elmarad a miénktől) egyre kifinomultabb csalási módszereket alkalmaznak.

Először is szeretnénk kihangsúlyozni, hogy a polgároknak nem szabad hinniük a tündérmesékben, hogy egy ismeretlen személy pont őket találta meg, hogy egy óriási pénzáttalást véghezvigyen, és amelyből nagy részesedést ígértek. A következő történetekkel keressük fel az áldozatokat: ez a bizonyos személy, akinek megölték a családját, és ő mint az egyetlen túlélő száműzetésben van, és segítségre van szüksége, hogy a pénzt felvehesse egy bankból, a következő történet szerint egy személy a halál után egy nagyobb pénzüsszeget hagyott hagyatékban, de nincs utódja, hanem egy harmadik személy feltételezi, hogy Ön lehet az egyik lehetséges utód és minél előbb át kell venni a hagyatékot, még mielőtt az a bizonyos személy államának tulajdonába kerülne. Vannak olyan esetek is, mely szerint egy humanitárius szervezet, amely tudatában van a nálunk uralkodó

problémáknak és segíteni szeretne azoknak a személyeknek, akik nehéz anyagi körülményekben vannak, és hogy mi lehetnének a közvetítők nagyobb térítmény ellenében, Olyan történetek is akadnak, melyben egy személy, aki haldoklik, és nincs utódja, sem közeli hozzátartozója, szeretne segíteni a jó embereken hazánkban, továbbá az a személy, aki háborús vagy hasonló események miatt a saját országában nincs abban a helyzetben, hogy felvegye a pénzét a bankszámlájáról, s ezért fordult hozzánk segítségért, valamint sok más hasonló történet. Ezen túlmenően számos más típusú csalási kísérlet létezik, mint például a csábító hitelajánlat, üzleti együttműködésre, az amerikai hadsereg feltételezett magas rangú tisztjének ajánlata, aki lelki társát keresi, hogy együtt élvezhessék nyugdíjas éveit és hasonló. A csalók nem haboznak visszaélni a bizalommal olyan esetekben, amikor állítólagos pénzeszközöket kell gyűjteni egy olyan gyermek számára, aki állítólagosan súlyos betegségben szenved, és akinek nagy vagy több pénzt igénylő kezelésre van szüksége. Különösen azt hangsúlyozzuk, hogy kezdetben csak a szakos adatokat kérik el az együttműködéshez. Az ilyen levélre adott válasszal, illetve bármilyen reakcióval azonban csak megerősíti a polgár, hogy áldozattá vált, s elhitte a történetet, és csak idő kérdése, hogy mikor és vajon fel fogja-e ismerni, hogy őt becsapták. Az interneten keresztül történő csalás céljából számos hamis dokumentumot küldenek, amelyek nagyon meggyőzőek, és amelyeket olyan állítólagos ügyvédek vagy közjegyzők küldtek el, akikről könnyen megállapítható, hogy egyáltalán nem léteznek azoknak az országoknak a hivatalos nyilvántartásában, ahonnan állítólag jelentkeznek, és ha e név alatt valóban létezik is ügyvéd vagy közjegyző, akkor könnyen meg lehet állapítani, hogy kapcsolattartási címeik nem felelnek meg azoknak, amelyekről a levelet küldték. Emellett a kommunikáció során általános címet használnak, még akkor is, ha a bank hivatalos leveleit küldik állítólagosan, mely alapján "biztosítanak arról, hogy tényleg van számla a megadott összeggel", mindeközben a bank hivatalos domainjéhez hasonló domain használatával teszik ezt, amelyben elegendő, hogy minimális eltérés legyen ahhoz, világossá váljon, hogy hamis (néha csak egyetlen írásjel az eltérés). Sajnos az utóbbi időben ezek a csalók olyan jogi személyek internetes címeit használják fel, amelyeket sikerült átvenniük. Ráadásul, amikor kialakul a kommunikáció, akkor olyan vállalatot keresztül kérik a pénzáttalást, amely pénzáttalást végez személyeknek, s amely álprofilal rendelkezik. Ha az áldozat egy idő után gyanítja, hogy csalás áldozata lett, a másik fél azonnal fenyegetődni kezd, és nagy összegű pénzbüntetést vagy szabadságvesztést helyez kilátásba, mert nem tiszteljük annak az országnak a jogait, ahonnan a levél származik. Mindez azért ismertettük, hogy jobban megmagyarázhassuk a csalás mechanizmusát, de ismét elmondjuk, amit elmondtunk minden olyan polgárnak, aki megkeresett bennünket, hogy ilyen leveleket kapott az interneten keresztül, hogy a billentyűzet jobb felső sarkában található gombot, amelyen az áll, hogy „delete”, nyomja meg, és minél előbb felejtse el a beérkezett levelek tartalmát, és utána békésen alhat. Emellett az utóbbi időben a csalás újabb formái jelennek meg, mint a naiv polgároktól a társkereső közösségi hálókön keresztül történő pénzkicsalás változatai. Gyakran történt csalás egy állítólagos messzi földön szolgáló magas rangú amerikai katonával is, aki arra készül, hogy visszatérjen az Egyesült Államokba, és az interneten keressen egy "lelkitársat", akivel barátkozhatna, és esetleg az élete hátralevő részét tölthetné. Gyakran előfordultak olyan esetek, amikor a polgároknak állítólagos értesítést küldenek nagyobb mennyiségű deviza beáramlásáról a számlájukra vagy értesítést külföldről érkező értékes küldeményről. Gyakori példák vannak a nyereményjátékok bizonyos állítólagos nyereményeire és a gazdag országok bizonyos alapjaiból származó adományokra is. Az utóbbi időben a Szerb Posta domainjeivel is visszaélték állítólagos elmulasztott küldemények miatt. Mindenesetre azt tanácsoljuk, hogy a javasolt kommunikáción kívül könnyen ellenőrizhető a postánál vagy a banknál, hogy csalásról van-e szó.

Külön felhívjuk a figyelmet arra a tényre, hogy az interneten tevékenykedő csalók egyre kifinomultabbá válnak, és hogy a lehető legmeggyőzőbbek legyenek, most bizonyos gazdasági egységek vagy akár bankok valós címeit használják. A polgároknak nagyon óvatosnak kell lenniük, és bármennyire is meggyőző és csábító levelet kapnak, azonnal el kell utasítaniuk az ilyen ajánlatokon alapuló kommunikációt.

Emellett fontos elmondani, hogy a csalások áldozatai olyan helyzetben vannak, hogy az állítólagos nagy összegek beáramlása miatt speciális számlákat nyitnak a bankokban, nem tudva arról, hogy a csalók így, számlaadatokon keresztül akarnak bejutni a bank rendszerébe, és a bankszámlákról nagyobb összegeket felvenni. Sajnos ezek a polgárok gyakran keresik fel a bankokat, kérve a "saját" pénzüket, amit állítólag külföldről küldtek, és ami soha nem érkezett meg. Ilyenkor a polgárok nem akarták megérteni, hogy a pénzigénylést annak kell kérnie, aki küldte, és nem annak, aki megkapja, ami ugyanaz, mint a postai küldeményeknél.

Az előbb említett internetes csalások mellett felhívjuk a figyelmet az egyre gyakoribbá váló telefonos csalásokra is, ahol például a bank által állítólagos adatellenőrzést végeznek, és a számlával kapcsolatos információkat kérnek az állampolgároktól bankszámla szám, személyi szám (JMBG), bankkártyaszám, PIN kód és egyéb olyan adatok, amelyeket nem szabad telefonon megadni, különös tekintettel arra, hogy a bankok ilyen ellenőrzést nem végeznek. Emellett az eladó székhelyén kívüli áruértékesítéssel kapcsolatos csalások is előfordulnak. Nem akarunk minden eladót meggyanúsítani, aki ezzel foglalkozik, de néhány dologra fel kell hívnunk a figyelmet, mint pl.: minden értékesítés során kérjen fiskális számlát és a termékről dokumentációt (felhasználói kézikönyv, jótállási jegy stb.). Gyanús minden olyan értékesítő is, aki azt állítja, hogy speciális kedvezményekkel értékesít bizonyos személyek kategóriájának (leggyakrabban nyugdíjasoknak), nyugdíjpénztárral, helyi közösséggel, önkormányzattal stb. együttműködve. Ezenkívül minden felkínált terméknél ellenőriznie kell, hogy milyen áron és milyen feltételekkel értékesítik azokat az üzletekben más kereskedőknél, mert gyakran előfordul, hogy ugyanaz a termék jóval alacsonyabb áron megtalálható a boltban. Emellett gyakoriak a csalások, amelyek állítólagos kedvező ajánlatot tesznek turisztikai utazásokkal kapcsolatban nem ellenőrzött ajánlattevőktől, akik fizetés után eltűnnek a pénzzel.

- Zárzó

Az említett példákból kitűnik, hogy a magánszférát illető jogsértéseket idéztünk fel, azonban a lényeg annak megértésében rejlik, hogy minden említett esetben, a gond abból keletkezett, hogy a polgárok nem a törvény által előírt eljárás szerint, és szükséges irattal védkeztek, mely szerint az illetékes szervek, így a helyi ombudsman is, segítséget nyújthatnának. A polgárok azonban bizonyos teendőket könnyelműen kezeltek, könnyen hittek azoknak az embereknek, akiknek nem kellett volna, így sajnos kilátástalan helyzetbe kerültek.

A fent említettek csak néhány példája annak, hogy a polgárok, óvatlanságuk folytán csaknem kilátástalan helyzetbe kerülhetnek, jogvédelmüket illetően, illetve anyagi helyzetük tekintetében. Éppen az említett okok miatt terelnénk a figyelmet a mindennapi viselkedésben tanúsított óvatosság jelentőségére, különösen amennyiben jelentős anyagi kötelezettségek vállalásáról van szó. Itt meg kívánjuk említeni, hogy a hitelek kényszerfizettetése egyre nagyobb mértéket ölt, s hogy amennyiben a polgárok oly helyzetbe kerülnek, hogy nem képesek a törlesztő részletek kifizetésére, semmit sem tesznek az ügy megoldásáért, vagyis nem fordulnak a bankokhoz, megoldás keresése végett, hanem tétlenül várnak az utolsó pillanatig, amikor már kihirdetik a házuk eladását, s akkor próbálnak sikertelenül megegyezni a bankkal. Ez vonatkozik minden olyan kapcsolatra is, amelyben nagyobb pénzbeli kötelezettség áll fenn, és fennáll a nyilvános értékesítés útján történő kényszer megfizetés veszélye. Külön kiemeljük, hogy a kényszermegfizetés költségei nagyon magasak, és jelentősen megnehezítik az adós amúgy is kedvezőtlen helyzetét.

Az említettek mellett külön felhívnam a figyelmet a földművesek társadalombiztosítási járulékanak kérdéseire. Sajnálattal kijelenthetjük, hogy ezt a kérdést még nem oldották meg. Annak idején a polgárok nagyobb csoportja fordult hozzánk e gondok kapcsán. Még mindig gondok merültek fel a járulékok mértékével kapcsolatban is, melyekkel a földműveseket terhelik, s mely kötelezettségek nem arányosak a birtok nagyságával így ugyanoly kötelezettségnek kell eleget tennie a fél hektáros és néhány tíz hektáros (vagy nagyobb) birtokosnak. Továbbá, a körülményekből eredően, a földművesek nem csekély hányadánál, adósság halmozódott fel, melynek legnagyobb része késedelmi kamatból áll, s mely elérte azon

szintet, melyet e járulékkötelezettek már semmilyen módon nem fizethetnek ki. Példának okáért, volt olyan eset, hogy egy családnak 25.000 eurónál nagyobb tartozása halmozódott fel (2014. évi állapot, amikor a terepi adatok feldolgozásra kerültek). Különösen kiemelnénk, hogy ezen esetekben, megindították a kényszerfizetési eljárást, s hogy történt az ingatlanok jelzáloghitel bejegyzése is, s bizonyos esetekben ezen eljárásokat véghez is vitték, s nemcsak a termőföld, hanem a család lakhelyéül szolgáló lakóház esetében is. Világos, mely következményekkel járna, ha ezen eljárásokat minden esetben véghezvinnék. Az említett esetek elemzésével oly álláspontra jutottunk, hogy az említett gondokat közvetlenül az illetékes minisztériumhoz fordulva oldjuk meg, amit meg is tettünk, s melynek kedvező végkifejlete lett, hiszen a gondokkal szembesülve, ezeket megoldani igyekeznek, s abban reménykedünk, hogy a közeljövőben kedvező megoldás születik ezen kérdéskörben. Optimizmusunkat a kormány azon nyilvános ígéretére is alapozzuk, mely szerint nemsokára törvényi megoldást terjesztenek a Szerb Köztársaság parlamentje elé e kérdés kapcsán. Függetlenül attól, hogy 2014-ben kezdtünk foglalkozni ezzel a kérdéssel, úgy véljük, elégedettek lehetünk, hogy végül megoldódik a polgárok elégedettségére, akiknek sorsáról szó van. Sajnos meg kell jegyezni, hogy olyan vélemények is elhangzottak, hogy ez a régi adóssághirdetés megoldható a meglévő törvényi megoldásokkal, amelyek adósság-átprogramozásra utalnak, ami korántsem így van, mert az adózók nem tudják fizetni a rendes kötelezettségeiket, nem hogy az ehhez hozzáadódó, az átprogramozásból származó kötelezettségeket.

Végezetül jegyezzük meg, hogy a családok a megtevesztett polgárok naivitásának a következményei, és akiket rossz anyagi helyzetük vagy mohóságuk miatt anyagi szükségletek nehezítenek, hogy könnyen, a kockázatokra való odafigyelés nélkül juthassanak nagy összeghez.

SZERBIAI OMBUDSMANOK EGYESÜLETE

Tekintettel arra a tényre, hogy 2003-ban, Topolyán megkezdte munkáját a helyi ombudsman intézménye, mely első volt az ilyen jellegű intézmények között, minden hatósági szint tekintetében az akkori Szerbia és Montenegró államszövetségben, valamint községünk helyi ombudsmanjának személyes kapcsolódása miatt, az egyesületnek bejegyzett székhelye Topolyán van, az egyesület első elnökévé pedig Topolya község helyi ombudsmanját, Nešić Miladint választották, aki 2022. augusztusa óta Főtitkári beosztásban van. Ezen egyesület munkája nem csak az ombudsman intézményének fejlesztése és erősítése terén fontos, hanem az emberi, polgári és kisebbségi jogok, valamint a jogbiztonság előmozdítása terén is, s külön foglalkozik az előírásokban és a közigazgatási hivatalok munkájában való változásokkal. Megemlíjtjük, hogy a kitartó munkának köszönhetően ezt az egyesületet jelentős tényezőként és megbízható partnerként ismerték el az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmével és előmozdításával kapcsolatos tevékenységekben. Az Egyesület számos tevékenységben vesz részt, mint például az SKGO (Városok és Önkormányzatok Állandó Konferenciája), az EBESZ (Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet), a YUKOM (Emberi Jogok Jogász Bizottsága), az Európai Ombudsman Intézet és mások számos tevékenységében. Különböző projektek is megvalósulnak (nemzetközi kapcsolatokért felelős tanácsok, a nemzeti egyenlőség és tolerancia előmozdítását célzó projektek stb.). Ezenkívül az egyesületnek külön akcióterve van a helyi ombudsman intézményének javítására.

AKCIÓK ÉS RENDEZVÉNYEK

A helyi ombudsman rendszeres tevékenysége keretében a Szerbiai Ombudsman Szövetség és a Tartományi Oktatási, Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Közösségi Titkárság támogatásával kiemelt tevékenységet végzett a közigazgatás munkájának javítása érdekében, mind magában a közigazgatásban, mind a községünk által alapított szervezetekben, közösségekben. Zárótevékenység a projekten belül: A „Képzés” december végén került sor. Itt megjegyeznénk, hogy ezen tevékenység mellett az közigazgatás, a szervezetek és a közösségek munkájának javításával kapcsolatban külön megállapodást kötöttünk a Községi Közigazgatási Hivatallal, valamint a Komgrad és Piac közvállalatokkal.

2023-ban kiemelt jelentőségű volt a Szerb Köztársaságban, azaz az akkori Szerbia és Montenegró Államszövetségében az első ombudsman munkája megkezdésének 20. évfordulója alkalmából rendezett esemény. Ezt a tevékenységet Topolya Község és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet szerbiai

missziója támogatta. Az eseményt Topolya községben-Zobnaticán tartották június 21. és 23. között, mely nemzetközi jellegű konferencia volt, amelyen a hazai és külföldi ombudsmanok mellett egyetemi tanárok, az esélyegyenlőségi biztos, az emberi és kisebbségi jogokért, valamint a társadalmi párbeszédért felelős miniszter, Tartományi Oktatási, Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Közösségi Titkárság és még sok más jelentős személyiség vett részt. Az említett konferenciát illetően, melynek címe: „Az ombudsman fontossága és szerepe az emberi jogok előmozdításában és a demokrácia fejlesztésében” számos támogató levelet kaptunk, és a résztvevők nagy számban készítettek külön írásokat az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmében, melyek külön lapgyűjteményben fog megjelenni. A konferencia nagyarányú médiajelenléttel rendelkezett, ami minden bizonnyal hozzájárult községünk és a benne foglaltak további népszerűsítéséhez.

Megjegyeznénk, hogy Kragujevac városa, Kragujevac város helyi ombudsmanja és a Kragujevaci Egyetem Jogtudományi Kara által szervezett külön konferencián vettünk részt a Gyűjteményben megjelent külön írással.

A KÖZTISZTVISELŐK ÉS A KÖZALKALMAZOTTAK MAGATARTÁSI KÓDEXÉNEK ALKALMAZÁSA

Tekintettel arra, hogy elfogadták a köztisztviselői és közalkalmazottak magatartási kódexét, szükség volt e kódex külön figyelemmel kísérésére. A jó közigazgatás kódexének alkalmazásával kapcsolatban, nem érkeztek közvetlen panaszok a polgárok részéről, azonban, ennek alapján nem szögezhetjük le, hogy e kérdésben nem állnak fenn bizonyos gondok, mivel legvalószínűbb, hogy az említett okirat községünk jogrendszerében való, viszonylagos csekély kora miatt, a polgárok még nem ismerik eléggé. Megállapíthatjuk, hogy a nyilvánosság tájékoztatása e kérdésben nem elegendő volt, illetve, hogy ennek sokkal szélesebbnek és gyakoribbnak kellett volna lennie. A kódex megjelent a község honlapján, s ezzel a polgárok legszélesebb köre részére elérhető, azonban szem előtt kell tartanunk községünk számos polgárát, akiknek nincs lehetőségük világhálóra csatlakozni, illetve nincsenek megfelelően felkészítve az IT-technológiára, s sajnos ezek éppen azon társadalmi csoportok, amelyek jogai legtöbbször veszélybe kerülnek. Úgy véljük, hogy a kódex szövegét ki kellene függeszteni a község ügyfélszolgálatának helyiségében is. A továbbiakban kiemelnénk, hogy e kódex alkalmazásának ügyében indítványoztuk külön szakmai összejövetelek megtartását, illetve a közigazgatásban dolgozók oktatását a kódex alkalmazásával kapcsolatban. Megemlítjük, hogy Topolya község helyi ombudsmanja tagja volt a SKGO munkacsoportjának, amely a Szerb Köztársaság helyi önkormányzatainál alkalmazott tisztségviselők kódexének alkalmazásával kapcsolatos aktus kidolgozásával foglalkozott.

AZ EMBERI JOGOK HELYZETE

Az emberi jogok helyzetének kérdésében, a tárgyalt időszakban gyűjtött tapasztalatokból kiindulva, általános osztályzatot adhatunk, mégpedig oly osztályzatot, mely szerint az emberi jogok helyzete környezetünkben, az idők folyamán javul, elsősorban a környezetünkben elszaporodó intézmények működése folytán, melyek az egyre több jogszabály alapján működnek, melyeket az utóbbi időben az említett terület szabályozására hoztak. Ezen intézmények egyre inkább elismertek és megbecsültek, s egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak nekik. Itt különösen nagy szerepe van a helyi ombudsmannak, valamint a jogsegély-szolgálatnak. Sajnos, a páciensek, illetve a Köztársasági Egészségbiztosítási Alap biztosítottjainak jogvédelme nincs irigylésre méltó szinten, s ezzel kapcsolatban szemmelláthatóan nagy szükség van az előírások további módosítására, annak ellenére, hogy ezzel a kérdéskörrel kapcsolatban már hoztak törvényeket a közelmúltban. Szintén nagy jelentőséggel bír, hogy az említett intézmények, valamint az egyéb illetékes, hatalomnak alárendelt vagy civil szférából való jogi személyek egyre inkább tevékenykednek a polgárok polgárjogok érvényesítését illető tudatának kialakításán, úgy az egyént, mint a teljes társadalmi közösséget illetően. Külön említést érdemel a propaganda- és oktató jellegű akciók egyre növekvő száma, mely akciók az emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmének kérdésére vonatkoznak. Ezek mindenekelőtt a Szerb Köztársaság teljes területén folytatott tevékenységek, de úgyszintén megemlítendő a helyi médiumok működése is, amelyek

a tárgyalt időszak folyamán, úgy, mint korábban is, figyelmet szenteltek a tárgyalt kérdéseknek, illetve az emberi jogok megvalósításának, vagy ezek veszélyeztettségére vonatkozó problémáknak. Ennek ellenére, az említett pozitív tendencia mellett is, kétségbevonhatatlan tényként meg kell állapítani, hogy az emberi jogok helyzete környezetünkben, valamint általában, társadalmunkban még mindig távol áll a kívánt szinttől. Igen sok tényező hat ki erre, bizonyos azonban, hogy itt elsősorban egyes társadalmi csoportok gazdasági és társadalmi helyzetével kapcsolatos tárgyyszerű körülményeit említhetjük, melyek másféle problémákat is kivált. Külön problémát jelent ebben a részben az ellenőrizetlen információk nagy száma, amelyek a nyilvánosság elé kerülnek, valamint a jogrendszer alapvető intézményeinek nem elegendő mértékű megértése és ismerete. Bizonyos, hogy itt olyan tényezők is fennállnak, melyek az illetékeségünkbe tartozó kérdésekkel kapcsolatosak, s melyek a mi szervezeteinkre, munkánk hatékonyságára, tudatunkra és egyébre vonatkoznak, s bizonyos, hogy tekintet nélkül arra, hogy mennyire tudunk a tárgyyszerű tényezőkre hivatkozni, elsősorban azokkal a tényezőkkel kell foglalkoznunk, melyek a mi illetőségünkbe tartoznak, illetve melyekre kisebb-nagyobb mértékben kihathatunk. Ezt környezetünkben helyesen kell tolmácsolni, hiszen az emberi jogok érvényesítésének kérdésében más hatások is felszínre kerülhetnek, melyek helybeli közösségünk, sőt a társadalom egészének fejlődésére vonatkoznak. Különösképpen, ehelyütt említenénk meg az adózás területét. Itt külön ki kell emelnünk annak tényét, hogy sajnos az alkalmazottakkal szembeni jogsértésekről szóló esetek száma nagy.

Különösen hangsúlyoznunk kell, hogy a helyi közigazgatásban az emberi erőforrások megerősítésén kell dolgozni, mivel csak az iskolázott és képzett közigazgatási alkalmazottak biztosíthatják új munkamegközelítéssel és új munkamódszerrel és gondolkodással társadalmunk közigazgatási rendszerének átalakítása ezen szakaszában megkövetelt feladatok és szerepek teljesítését, s mely közigazgatásnak hatékonyan kell lennie és a polgárok érdekeit szem előtt kell tartania. Sajnos községünkben továbbra is az a probléma, hogy számos betöltetlen állás van a községi közigazgatásban, illetve más intézményekben, mert a várt végrehajtók egy része még hiányzik.

A POLGÁROK JOGBIZTONSÁGA

A környezetünkben uralkodó jogbiztonság kérdését illetően meg kell állapítanunk, hogy minden, a társadalom egészében végbemenő átalakulásra vonatkozó törekvés ellenére is, különösen az új előírásokat tartalmazó részekben, melyek a társadalmi közösség rendszerének működését szabályozzák, valamint a helyi szintű törekvések ellenére, helyzetünk olyan, hogy a jogbiztonság kérdésében még nem értük el a kívánt szintet. Ehhez bizonyosan nagymértékben hozzájárult a társadalmunkban fellépő még mindig kedvezőtlen gazdasági válság a polgárok egy bizonyos számánál, mely következményeként erkölcsi válság is bekövetkezett. Emellett itt meg kell említeni az eléggé rosszul lebonyolított magánosításból eredő és egyéb gondokat. Az utóbbi időben a problémák különösen nagy jelentőségűek voltak a külföldi munkavégzés céljából távozó fiatalok nagy száma miatt, amely a családok széteséséhez és más problémákhoz is vezet. Ebből eredően, a jogbiztonság kérdésében nagy gondok állnak fenn, hiszen a polgárjogok egy része azért sérül, mert a polgárok képtelenek érvényesíteni jogaikat tényszerű körülmények miatt, emellett azon okokból is hogy számos esetben ezen jogok, érdekek szándékos kijátszása a cél, a saját polgártársaik, és még a közvetlen családtagok által is. Ez különösen vonatkozik az idősebb, nem kellően képzett polgárookra, akik nagyon könnyen válnak áldozatai érdekeik és jogaik megsértésére irányuló egyéni kísérleteknek.

Különösen ki kell emelni azon gondot, hogy számos előírások és intézmények még nem megfelelő mértékben vagy módon vannak átalakítva, ezért nem nyújtanak a polgároknak megfelelő jogvédelmet, illetve jogbiztonságot. Ez például azon helyzetben tűnik ki, amikor hatástalan eljárások és intézkedések történnek, úgy a végrehajtási folyamat közben, mint a családon belüli erőszak elleni védelem

megvalósításában, vagy a tulajdonjogok védelmének megvalósításában (vagyonkárosítás, lelkiismeretlen albérlőktől való védelem, követelés megfizettetése, kártérítés, lelkiismeretlen szomszédok és egyebek). A jogbiztonságot illetően, jelentős kérdés bizonyos jogalanyok egyenlőtlen vagy nem eléggé átlátható eljárás módja, ahol is, példának okáért, megemlíthetjük az egyes kötelezettségek fizetésének elmulasztásáért kirótt figyelmeztetéseket. Az is megtörténik, hogy némely polgárokkal szemben eljárást kezdeményeznek, másokkal szemben nem, illetve eközben nem ismeretes az ilyen eljárás követelménye, illetve az ilyen viselkedés sorsa, sem pedig az egyes fogyasztók tartozásának sorsa. Szintén nagy problémát jelentenek az adókötelezettségek, melyekről nincs pontos nyilvántartás, így a polgárok néha nem is tudják ellenőrizni a kötelezettségeikkel kapcsolatos összes adatot, másfelől az elévülést nem megfelelő módon kezelik. Fontos kiemelni néhány jó példát a helyi adóadminisztrációból. Az említett gondokkal kapcsolatban a Szerb Köztársaság polgári jogvédőjéhez folyamodtunk, azonban az említett gondok némelyike nem oldódott meg. Itt külön gondot képez, hogy számos polgár, megfelelő ismeret nélkül, olyan kötelezettségeket fizet, melyeket a többiek nem fizetnek, s nem is fizetethető meg, így egyenlőtlen helyzetbe kerülnek. Külön kérdéskört képez hogyan engedhetik meg az illetékes szervek vagy intézmények, hogy évekig semmit ne végezzenek el a polgárok tartozásainak megfizettetése ügyében, s így ezek akkora mértékre duzzadnak, hogy azt már megfizettetni nem lehetséges, különösen e tartozás kamatait és kísérő költségeit illetően, és ami a legkifejezettebb a gazdálkodó családi háztartásának tagjai kötelező társadalombiztosítási járulékaik esetében.. . Az említett értelemben folyamatban vannak olyan tevékenységek, amelyek arra kötelezik az adóhatóságokat, valamint azokat, akik adó- és parafiskális díjakat fizetnek, hogy az év során legalább egyszer tájékoztassák a polgárokat adókötelezettségük állapotáról. Ezt a tevékenységet a Tartományi polgári jogvédővel - ombudsmannal együtt tervezzük. Itt külön kiemelnénk azt a pozitív változást, mely szerint a közjegyző megkezdte munkásságát községünkben, így, polgáraink, meghatározott teendők elvégzése végett, nem kényszerülnek Szabadkára utazni, és ami még fontosabb, hogy a közjegyzői munkája más elveken alapul, így a családi elemeket tartalmazó szerződés megkötésének lehetősége nagyon kicsi. A megfigyelt időszak alatt a közjegyző munkájában újabb változás történt, ami azt jelenti, hogy az ingatlan-átruházási szerződés megkötését követően a közjegyző a kataszter változásának nyilvántartásba vételére is megküldi azt, ezáltal elkerülve annak lehetőségét, hogy az új tulajdonos visszaéljen a lehetőséggel, és nem jegyezteti be magát, amilyen esetekre már volt példa a gyakorlatban az előző időszakban, amelyekre rámutattunk. A polgárok jogbiztonságára sajnos kedvezőtlenül hat azon tény, hogy az előírások egyre nagyobb mértékben egylépcsős döntéshozatalt irányoznak elő, mely a jogbiztonság tekintetéből nem megfelelő megoldást jelent. Mindezen kérdésekre vonatkozóan intézményünk számos kezdeményezést tett a jogszabályok módosítása vagy újjak létrehozása érdekében.

ZÁRSZÓ

A jelen jelentésben közölt tényekből és álláspontokból kiindulva, úgy gondoljuk megállapítható, hogy a helyi ombudsman intézménye községünkben, a tárgyalt időszakban indokolta létezését, s jelentős mértékben segítette a polgároknak abban, hogy bizonyos esetekben érvényesítsék jogaikat, illetve, hogy jogaik érvényesítése gyorsabban és hatékonyabban történjen. Különös jelentőséggel bír, hogy a polgárok a Helyi Ombudsmanhoz való folyamodás alkalmával általában nehéz helyzetben vannak, s hogy a közvetlen, főleg jogi jellegű segítség mellett lelki támogatás és segítség is szükséges, melyet minden egyes esetben, ahol szükség mutatkozott nyújtani próbáltunk. Megjegyeznénk, hogy egyetlen polgárt sem utasítottunk el, folyamodványára való tekintet nélkül, illetve bármely módon segíteni próbáltunk. Sajnos meg kell állapítani, hogy a minket megkereső polgárok nagy része nem tudott jogaival élni. Ilyen esetek azért merültek fel, mert a polgárok már egy korábbi időszakban elveszítették ezeket a jogaikat, mert figyelmen kívül hagyták vagy könnyed hozzáállásuk volt ahhoz, hogy egy bizonyos probléma megoldódik. Másfelől, jelentős azon polgárok száma, akik szerint bizonyos jogaik vannak, illetve bizonyos jogaik sérültek, s végül kiderül, hogy ez tévedés volt. Erre főként a

polgárok rossz tájékozottsága miatt kerül sor, de részben a polgároknak szükséges tájékoztatást nyújtani köteles intézmények zártsága miatt is.

Az elmondottak alapján, javasoljuk e jelentés Topolya Községi Képviselő-testülete általi megvitatását. Összhangban a Független intézmények jelentéseivel kapcsolatban elfogadott álláspontokkal, erről a jelentésről nem szavaznak.

A tárgyalt időszakban végzett teendőkkel és az elemzett állapotokkal kapcsolatban, véleményünk szerint a Községi Képviselő-testületnek, a helyi önkormányzatunk területén működő intézmények által több figyelmet kéne fordítania a tárgyalt jelentésben vitatott kérdésekre, s hogy elsősorban a községi elnök és a Községi Tanács, s a KKH jegyzője által, az előkészítés alatt álló és meghozandó előírások terén uralkodó állapotokat javító tevékenységeket kéne végezni, különös figyelmet fordítva ezen előírások minőségére, felkészítettségére, általánosságára és összhangba hozatalára, s másfelől külön figyelmet kéne fordítani ezen előírások gyakorlatban való végrehajtására, ügyelve a polgárok jogegyenlőségére, másfelől szükség mutatkozik hogy úgyszintén nagyobb figyelmet szenteljenek az előírások végrehajtásának ellenőrzésére s e tárgyban tényszerű és állandó együttműködést kell folytatni a felsőbb hatósági szintek szerveivel. Itt külön kiemeljük a szükséges személyi erőforrások mielőbbi biztosításának szükségességét a közigazgatás minél magasabb szintű működéséhez. Úgyszintén leszögezhetjük hogy a Topolya község területén illetékes Helyi ombudsman 2023. évi munkájáról szóló jelentést az illető területet szabályzó határozattal összhangban áll. Továbbá, a Helyi ombudsman 2023 folyamán sikeresen valósította meg A Helyi ombudsmanról szóló határozat által előírányzott tiszttét és feladatkörét. A Helyi ombudsman emberi, polgári és kisebbségi jogok védelmére irányuló, más intézményekkel folytatott együttműködése 2023-ban általában sikeres volt. Különösen jelentős intézményünk együttműködése és közös ténykedése a jogsegélyszolgálattal, az emberi, polgári és kisebbségi jogok megvalósítása és védelme terén. Az előttünk álló időszakban szükség mutatkozik az emberi jogok és jogbiztonság helyzetén való javítás érdekében végzett ténykedések folytatására, ennek elérése végett, a helybeli igazgatási szerveknek, szervezeteknek és közösségeknek a lehető legnagyobb támogatásban kell részesíteniük a Helyi ombudsmant, az polgárjogok védelmére vonatkozó hivatalának betöltését illetően, s ezeknek tevékenyen részt kell vennie a polgárok képzésében, az említett jogok megvalósítását illetően. Ez magában foglalja a közigazgatás minél nagyobb mértékű megerősítését is személyzet számának növelésével és oktatásukkal

Topolya

Kelt: 2024. március 15.

szám: 75-1/2024-VII-1

Topolya Község
Helyi Ombudsmanja

Nešić Miladin